

Maa- ja metsätalousvaliokunta,
julkinen kuuleminen 27.4.2021

Suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittaminen ja susivahinkojen estäminen

kansalaisaloite syyskuussa 2020

Kansalaisaloitteen vastuuhenkilöt:

- Toiminnanjohtaja Jaakko Silpola, Suomen Metsästäjäliitto
- Kenttäjohtaja Timo Leskinen, MTK
- Puheenjohtaja Jukka Immonen, Suomen Harmaahirvikoirajärjestö
- Puheenjohtaja Pentti Isoviita, Suomen Pystykorvajärjestö
- Varapuheenjohtaja Mickel Nyström, SLC

Kansalaisaloitteen valmisteluun osallistuivat:

Metsästäjäliitto

Maa- ja metsätaloustuottajain

Keskusliitto MTK

**Svenska lantbruksproducenternas
centralförbund SLC**

Metsästyskoirajärjestöt

Suomen Harmaahirvikoirajärjestö

Suomen Pystykorvajärjestö

Suomen Bassetkerho

Suomen Beaglejärjestö

Kanakoiraikerho

Suomen Ajokoirajärjestö

Suomen Spanieliliitto

Suomen Dreeverijärjestö

Saksanseisojakerho

Suomen Laikajärjestö

Noutajakoirajärjestö

Springerspanielit

Suomen Mäyräkoiraliitto

Suomen Kettuterrierit

Vaikuta nyt -
allekirjoita kansalaisaloite
SUSI-kansalaisaloite

Kansalaisaloite: Suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittaminen ja susivahinkojen estäminen

Kansalaisaloite keräsi 50 000 kannatusilmoitusta alle kuudessa vuorokaudessa 31.8.-5.9.2020.

Kannatusilmoituksia kertyi kaikkiaan noin 61 618 kappaletta ennen nimien keruun keskeytystä 1.10.2020.

Aloite lähetetty eduskuntaan 4.11.2020.

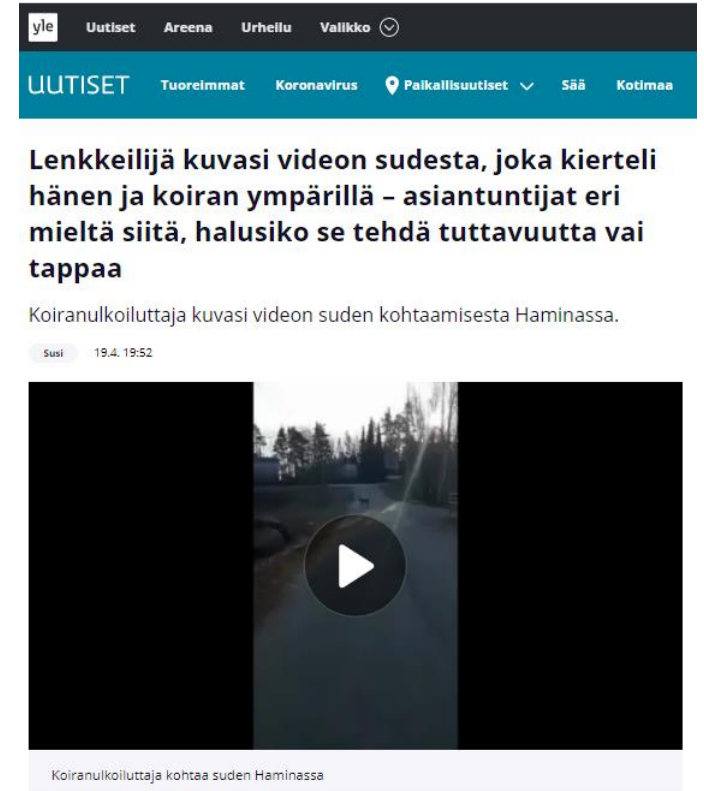

SUSI-kansalaisaloite

Kansalaispalaute syynä aloitteen tekemiseen

- Aloite valmisteltiin rivikansalaisilta ja järjestöjen jäseniltä tulleen runsaan palautteen vuoksi
 - Yleisöpalaute: susihavainnot, tuntemus suden ihmispelon vähenemisestä, huoli koululaisista
 - Maatalouden tuotantoeläinvahingot
 - Metsästyskoiravahingot ja koirametsästyksen estyminen
 - Keskustelu suden kanta-arvion tarkkuudesta
 - Keskustelu koirasusista

Kansalaisaloitteen jälkeen susitilanteesta on keskusteltu ainakin seuraavissa kaupungeissa ja kunnissa: Haapavesi, Haapajärvi, Nivala, Kärsämäki, Sievi, Oulainen, Ylivieska

YLE 19.4.2021

Aloitteen sisältö

Suden kannanhoidollinen metsästys on aloitettava talvella 2020–2021.

Kannanhoidollisen metsästyksen työryhmällä on oltava toimintakyky ja riittävät resurssit määrittää perustelut metsästyksen aloittamiselle.

Uusi DNA-tunnistustekniikka (neljänteen sukupolveen asti) on oltava käytössä vuoden sisällä, jotta suden lajipuhtaus voidaan varmistaa.

Luonnonvarakeskuksen tulee aloittaa susien pannoitukset uudelleen kevättalvella 2021.

Uhkaa tai vaaraa aiheuttaviin susiin tulee voida puuttua nykyistä tehokkaammin, viite: kannanhoitosuunnitelmassa sovitut viranomaisen toimivastuut.

Lain valmistelussa on huomioitava KHO:n 2020 perustelut Varsinais-Suomen osalta lupaharkinnan toteutuksessa.

Luvasta valitettaessa tulee valitus käsitellä lain velvoittamana nopeasti. Mikäli lupa jää valituksen jälkeen voimaan, luvan on oltava käytettävissä metsästyksellisesti riittävän pitkään.

Aloitteen perustelut, 1/2

Turvata maaseudulla asuminen, ihmisten ja kotieläinten turvallisuus, elinkeinon harjoittaminen, suojella metsäpeurakantaamme, turvata suomalainen koirametsästyskulttuuri.

Susikanta yhteiskunnallisesti siedettävälle tasolle, vähentää vahinkoja metsästyskoirille ja kotieläimille sekä pitää sudet ihmisarkoina, poissa ihmisasutuksesta.

Kannanhoidollinen sudenmetsästys on tutkitusti paras tapa hoitaa susikantaa kontrolloidusti, laillisesti sekä susialueella asuvia ihmisiä huomioivalla tavalla.

Maa- ja metsätalousministeriön asettaman ja parhaillaan käynnissä olevan suden kannanhoidollisen metsästyksen suunnittelu ja määrittely -hankkeen tulee löytää perustelut, joilla kannanhoidollisia poikkeuslupia voidaan myöntää.

Korkeimman hallinto-oikeuden 19.3.2020 päätös suden poikkeuslupien laillisuudesta Pohjois-Savossa oli tutkimusnäytön osalta keskeisiltä osin vanhentunut ja puutteellinen.

Suomen susikannasta tarvitaan aiempaa parempaa tietoa kannanhoidollisen metsästyksen vaikutusten seuraamiseksi. Tähän tarvitaan DNA-tunnistusmenetelmään pohjautuvaa tutkimustietoa Ruotsin ja Norjan tapaan.

Aloitteen perustelut, 2/2

Luonnonvarakeskuksella on oltava riittävät resurssit susikannan luotettavaan arviointiin.

Oltava tarpeelliset laitteistot nopean, nykyistä kattavamman DNA-analyysin tekemiseksi susien määrän osoittamiseen ja koirasusien eli susihybridien nykyistä parempaan tunnistamiseen.

Koirasudet tulee voida haitallisena vieraslajina poistaa susikannasta, mihin tarvitaan toimivat käytännön menettelyohjeet.

DNA-menetelmän käytön lisäämisen myötä huolehditaan samalla maamme susikannan lajipuhtauden ja sukusiittoisuuden seurannasta.

Susikannan arviointiin tulee saada lisää ymmärrettävyyttä ja läpinäkyvyyttä. Kanta-arviointiprosessiin tulee saada mukaan havainnoitsijoiden ja tutkimuslaitoksen lisäksi kolmas, ulkopuolinen taho todentamaan kaikkien varmistettujen susihavaintotietojen päätyminen osaksi kanta-arviota (*tai, vrt Ruotsi, toimija itse voi todentaa dna-havainnon verkosta*).

Susien GPS-pantatieto on metsästäjille arvokasta susien liikkumisesta saatavan tiedon osalta. Se on tärkeää myös metsästyskoirien suojaamiseksi ja susivahingon välttämiseksi.

Viranomaisten toimivastuut uhkaa tai vaaraa aiheuttavien susien poistamisessa on määritelty päivitetystä suden kannanhoitosuunnitelmassa. Viranomaisten käytännöt ovat kuitenkin erilaisia eri puolilla Suomea. Viranomaisten toimintatapojen on oltava yhteneväiset koko maassa.

Puitteet kannanhoidolliseen metsästykseseen

Kansalaisaloitteessa esitetään, että valmistellaan laki, joka

- luo puitteet suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittamiseksi.
- Lisäksi lain tulee mahdollistaa nykyistä luotettavampi suden kannanarviointi,
- suden lajipuhtaus ja
- määrittää valtakunnallisesti yhtenäiset toimintatavat uhkaa tai vaaraa aiheuttavien susien poistamiseen.
 - Talvi 2020-2021 on osoittanut, että
 - Usein liian myöhään tapahtuvalla karkottamisella susi ei opi välttämään ihmisasutusta
 - Poikkeusluvista valitetaan ja luvat toimeenpanokieltoon.

SUSI-kansalaisaloite

Timo Leskinen:

Susivahingot 2020

- Yhteensä 115 korvattua vahinkotapahtumaa
- Kuolleet tai vahingoittuneet tuotantoeläimet: 59 tapausta
 - 320 lammasta
 - 5 nautaa
 - 1 hevonen
 - 3 muuta tapausta
- 56 kuollutta tai vahingoittunutta koiraa (49 vuonna 2019)
- Korvaukset yhteensä 326 451 euroa
- Kaikista vahingoista ei ole haettu korvauksia

SUSI-kansalaisaloite

Maaseudun ihmiset

- Pihakäynnit lisääntyneet
- Suden ihmisarkuus on vähentynyt
- Ihmisten tuntema susipelko on kasvanut *
- Paikalliset vaikutusmahdollisuudet ovat heikot*
- Elinkeinotoiminnan vaikeutuminen:
 - Susireviireillä 1900 naudatilaa ja noin 250 lammastilaa

* Lähde: Luke, Kansalaisten susisuhde, 56/2020

SUSI-kansalaisaloite

Vahinkojen vähentäminen

- 68 % eläimet pidetään sisällä ja suojassa
- 28 % tarkempi silmälläpito yöaikaan
- 13 % aitaukset
- Tyypillinen keskimääräinen petoaidan pituus 2 300 m
- Rakentamiseen käytetty aika 60 tuntia/1600 m
- Vuosittainen petoaitojen ylläpitoon käytetty aika keskim. 20 tuntia
- 10 % vastaajista susi aiheutti vähintään 8 200 euron kustannukset 2020

Ylimääräisen työn ja välittömien lisäkustannusten rinnalla:

Susi aiheuttaa erittäin merkittävän henkisen paineen ja stressin reviirialueiden kotieläintiloilla.

Välilliset vaikutukset metsätalouteen ja ympäristöön

- Hirvikannan säätely perustuu metsästykseseen koiraa apuna käyttäen.
- Susireviireillä metsästys päästään usein aloittamaan vasta lumen tultua, koska halutaan edes osaksi varmistaa koiran turvallisuutta.
- Osalla alueista koirametsästystä ei päästä toteuttamaan lainkaan.
- Hirvitihentymiä jää metsiin ja taimikkovahingot kasvavat
- Luonnon monimuotoisuus vähenee lehtipuuosuuden laskiessa ja metsien kuusikoituessa
- Perinnebiotooppien hoitaminen lampaiden laiduntamisen avulla vaikeutuu tai estyy

Kotieläimiä ei riittävästi pystytä suojaamaan susilta

- YLE 30.9.2020: "Noin 700 lammasta laidunsi tänäkin kesänä Björkön saarilla Mustasaarella. Susi kävi verottamassa niistä 130.", <https://yle.fi/uutiset/3-11571442>
- YLE 19.8. "Lampaiden kesätyö Kalajoella muuttui selviytymistaisteluksi susia vastaan – jo lähes 50 eläintä raadeltu kuoliaaksi tai lopetettu" <https://yle.fi/uutiset/3-11499643>

Sudet ovat elokuun aikana raadelleet ja tappaneet Kalajoella jo kymmeniä lampaita, joiden kuolinmäärä on suurin Suomessa moneen vuoteen. Kuva: Päivi Seeskorpi / Yle

Tekijät
(2 henkilöä)

Jaa:

678

Lähde kuvakaappaus: <https://yle.fi/uutiset/3-11499643>

Huoli mahdollisesti katoavasta kulttuuriperinnöstä

- Perustuslain 17 § antaa oikeuden mm. ryhmille ylläpitää kulttuuriaan. Kulttuuriperintöä voivat mm. olla muokatut ja muovautuneet tavat.
- Koirien ja ihmisten yhteistyö on yksi ikiaikaisista perinteistä. Suomessa on tiettävästi pyydetty riistaa ja suurikokoisia riistanisäkkäitä niin kauan kuin maassamme on ollut asutusta. Ensimmäisten metsästyskoirien oletetaan tulleen maahamme parisen tuhatta vuotta sitten.
- **Perustellusti voidaan todeta, että koiran avulla tapahtuva metsästys on ikiaikaista kulttuuriperintöä.**
- Eduskunta on hyväksynyt joulukuussa 2019 vuoden 2020 budjettia koskevassa istunnossaan valtiovarainvaliokunnan esityksen koirien avulla tapahtuvasta metsästyksestä ja on kirjattu päätökseen seuraavasti.

Sitataatti: ”Eduskunta toteaa sillä olevan tärkeä rooli suomalaisessa metsästyskulttuurissa ja erityisesti hirvieläinkantojen hallinnassa. Tätä metsästykseseen liittyvää kulttuuria tulee pystyä ylläpitämään ja harjoittamaan myös jatkossa.”

Liian suuri susikanta näivettää metsästyskoirien käytön

- Koirajärjestöjen yksi perustehtävistä on huolehtia rotujen jalostustoiminnasta. Jalostustoimintaa ohjaa olennaisesti koirakokeet, joiden pitäminen on merkittävästi vaikeutunut monilla susien tihentymä alueilla.
- Kehitys johtaa osaltaan myös siihen, että maa jakautuu alueellisesti paikkoihin, jossa koetoimintaa ja metsästystä koirien kanssa voi harjoittaa ja paikkoihin, missä koiran menettämisen uhka on todellinen.
- Seuraus on rekisteröintien väheneminen ja harrastajakunnan haluttomuus hankkia itselleen uusi metsästyskoira.
- Suurriistavirka-avussa (SRVA) käytettävien koirien koulutus ja niiden käyttö loukkaantuneiden riistaeläinten sekä suurpetojen jäljittämistehtävissä estyy tihentymäalueilla.

=> Tämän kehityssuunnan muuttamiseksi ja perinteisen koirametsästyksen turvaamiseksi ylisuuri susikanta on harvennettava siedettävälle tasolle. Sen vuoksi suotuisan suojelun tason määrittelyssä on otettava huomioon myös sosiaalinen kestävyys.

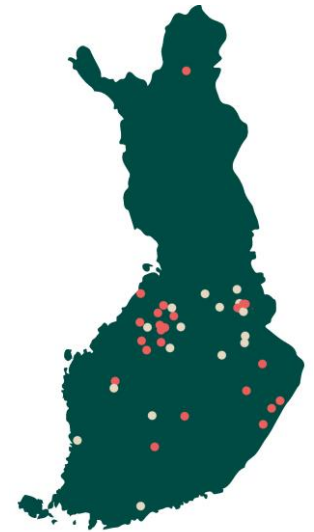

SUSI-kansalaisaloite

69 metsästyskoiraa suden suuhun 8-12/2020

- Tällä metsästyskaudella sudet tappoivat 2020 elo-joulukuussa 43 metsästyskoiraa ja raatelivat 26 koiraa. Yhteensä siis 69 koiraa joutui suden suuhun loppuvuonna 2020.
- Määrä on huomattavan suuri, vaikka metsästyksessä koirien avulla jouduttiin luopumaan useilla alueilla.
- Rotujärjestöjen toimintaperiaatteisiin kuuluu aktivoida uusia harrastajia nauttimaan luonnossa liikkumisesta mielekkään harrastuksen parissa. Pyrimme olemaan yhteiskunnallinen vaikutuskanava kansalaisten terveempien elintapojen edistäjänä.
- Olemme onnistuneet lisäämään nuorten ja etenkin naisten osuutta ja pelkonamme on nyt kehityksen pysähtyminen yllä mainituista syistä.
- Sosiaalinen metsästyskoiraharrastukseen liittyvä yhteistoiminta estyy ja vähenee maaseudulla.

8-12/2020 sudet tappoivat 43 metsästyskoiraa. Sen lisäksi ne raatelivat 26 koiraa, jotka jäivät henkiin.

Koirametsästys ja hirvijahti monin paikoin estyi Pohjois-Pohjanmaalla, Kainuussa ja Pohjois-Karjalassa.

Poikkeusluvista valitetaan välittömästi ja luvat asetetaan toimenpidekieltoon

- Mahdollisuudet vaaraa tai vahinkoa aiheuttaneiden susien poistamiseksi ovat tänä päivänä minimaaliset. Suoritetut poistopäätökset ovat pääsääntöisesti olleet poliisin antamia ja kohdistuneet sairaaksi tai loukkaantuneiksi todettuihin yksilöihin.
- Julkisuusperiaatteen mukaan toimijoilla on oikeus tietopyyntöön, jolloin on saatavissa välittömästi tieto myönnetystä poikkeusluvasta. Valittajat hakevat lähes poikkeuksetta lupiin toimenpidekieltoa. Tästä syystä poikkeuslupienlupien myöntäminen on tehoton keino vahinkoa aiheuttavien susien poistamiseksi.
- Suomen riistakeskus antoi viime vuonna kaksi vahinkoperusteista poikkeuslupaa.
- Luvan kohteena ollut Haapajärven susilauma oli tappanut kahden kuukauden aikana kuusi metsästyskoiraa, sekä kolme siitoslammasta. Tohmajärvi – Värtsilä alueella oli kirjattu yli 490 susihavaintoa ja sudet tappoivat viisi metsästyskoiraa, joista kolme pihalta. Seudulla oli toistuvia pihakäyntejä, joita karkotuspäätökset eivät vähentäneet. Molemmat luvat hallinto-oikeus asetti toimeenpanokieltoon eikä päätöstä ole lähiaikoina odotettavissa.

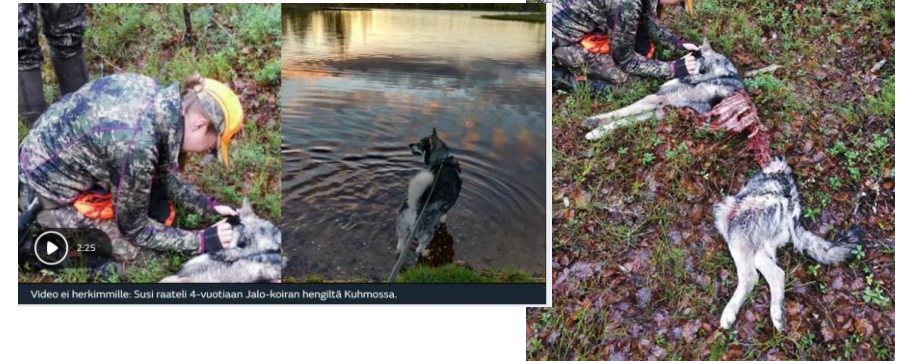

SUSI-kansalaisaloite

Koiraansa puolustanut leimataan rikolliseksi

- Koiran omistajan mahdollisuudet suojella koiraansa metsästystilanteissa suden hyökätessä ovat hyvin tarkkaan säädeltyjä.
- Nykyisin käytössä olevat koirien suojarusteet eivät ole riittävän tehokkaita suojelemaan koira suden hyökkäykseltä. Koirat työskentelevät usein etäällä koiranohjaajasta, joten niiden pelastaminen suden hyökkäykseltä on lähes mahdotonta.
- Ampuessaan koiraansa raatelevan suden metsästäjälle kirjataan automaattisesti epäily törkeästä metsästysrikoksesta.
 - Epäillyn kaikki aseet on luovutettava välittömästi poliisille. Aseet palautetaan vasta, jos ei ole näyttöä rikoksesta ja tutkinta lopetetaan.
 - Sosiaalinen rankaisu alkaa välittömästi uutisoinnin ja sosiaalisen median keskustelun myötä.
- Menettely ja nimike on kohtuuton, koska asia uutisoidaan sellaisenaan julkisuuteen ja antaa asiasta aivan vääristyneen mielikuvan.
- Lähtökohta tulisi olla, että toimija on syytön kunnes toisin osoitetaan.

MTV 14.10.2020: Susi söi 4-vuotiaa Jalo-koiraa elävältä, metsästäjä ampui nälkäistä susilaumaa kohti – tapauksessa törkeää metsästysrikosta tutkiva viranomainen: "Ne tekee pahaa jälkeä hyvin nopeasti"

LÄHDE KUVAKAAPPAUS <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/susi-soi-4-vuotiaa-jalo-koiraa-elavalta-metsastaja-ampui-nalkaista-susilaumaa-kohti-tapauksessa-torkeaa-metsastysrikosta-tutkiva-viranomainen-ne-tekee-pahaa-jalkea-hyvin-nopeasti/7953686#gs.inj061>

SUSI-kansalaisaloite

Jukka Immonen:

Kanta-arviot alakanttiin, varovaisuusperiaate?

Tieteellinen asiantuntijatyö antaa usein alakanttiin olevia kanta-arvioita:

- **Karhukanta** 2018 1953 kpl, 2019 2360 kpl elokuun alussa, 2021 se on samaan aikaan jo yli 2700 kpl (*)
 - Kannan kasvua on yritetty leikata jo vuodesta 2017 lähtien kasvattamalla poikkeuslupien määrää => kanta on kasvanut siitä huolimatta selvästi
 - Vaikka Luonnonvarakeskus on tutkinut karhuja ja antanut kanta-arvioita tieteellisiin menetelmiin pohjautuen, on kannan arviointi mennyt alakanttiin (lähtökohtainen karhukanta, lisääntymispotentiaali ja muuttovoitto)
- **Villisikakanta**
 - **2020:** "Suomen villisikakanta pienenee". Tammikuussa 2020 se on 1400 yksilöä. "Kahden viimeisen kanta-arvion valossa näyttää siltä, että Suomen villisikakanta ei enää kasva". (**)
 - **2021:** "Villisikakanta on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna". Tammikuussa 2021 se on 3400 yksilöä. (***)
- **Valkohäntäpeuran kanta**
 - Vuoden 2020-2021 metsästyksellä kannan piti 2020 kanta-arvion mukaan taittua laskuun toteutuneilla kaatomäärillä, 2021 kanta-arviossa kanta nousikin 15 %
- **Hirvi**
 - Hirvikanta-arvio nousee lähes aina takautuvasti vuoden taakse korjattuna 5-10 %
- **Ilves**
 - Yksittäisen reviirin laskennallinen koko on määriteltä, käytännössä tällaisella alalla havaittu useita pentueita

Johtopäätös: Tiede ei ole erehtymätön, arvioissa on varovaisuusperiaate. Kentällä on tässäkin valossa oikeus olla kriittinen tuotettuihin kanta-arvioihin. Kanta-arvioiden laatua tulee kehittää ja parempi yhteistyö metsästäjien kanssa olisi yksi mahdollistava tekijä.

(*) Luonnonvarakeskuksen vuosittaiset kanta-arviot, (**) Luonnonvarakeskuksen kanta-arvio 29.1.2020, (***) Luonnonvarakeskuksen kanta-arvio 24.3.2021

Kanta-arvion läpinäkyvyyttä voidaan lisätä

- Koska luottamus on erityisesti paikoittain kadonnut kentän ja LuKe:n välillä, on Tassu –havaintojen kirjausinto laantunut erityisesti suden osalta (samat henkilöt tekevät muita petohavaintoja). Vastaava ilmiö on toki havaittavissa esim. ilveksen osalta.
 - Potentiaalinen vaikutus kanta-arvioon
- Mahdollisuus kanta-arvion avoimeen ulkopuoliseen arviointiin toisi kanta-arvioon tarpeellisen läpinäkyvyyden
- DNA –näytteiden keruusta ei ole toistaiseksi saatu riittävää läpinäkyvyyttä aikaiseksi vapaaehtoisten kerääjien suuntaan (eikä suuren yleisön)

Luottamus ja yhdessä tekeminen

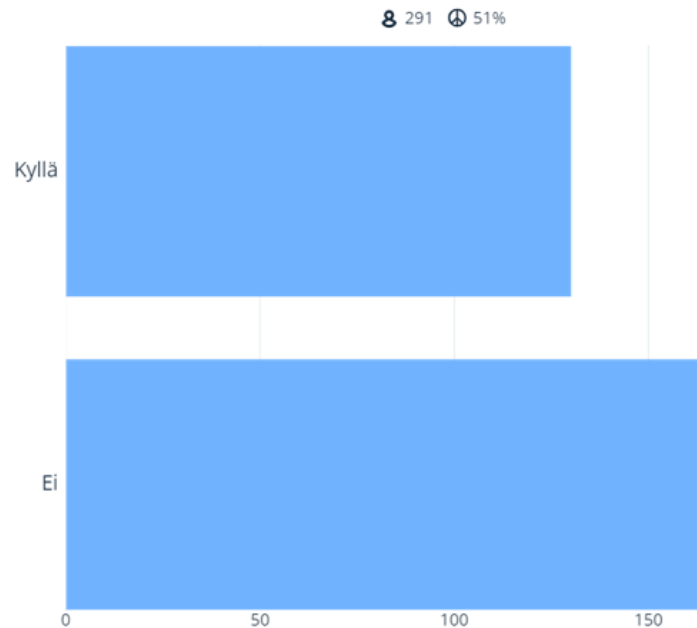
- Luottamus voidaan saavuttaa vain täydellisellä läpinäkyvyydellä
- Talvella 2020 tehtiin koeluontoisesti lumijälkilaskenta, johon myös Luke osallistui
 - Yleisesti ottaen tämä paransi seuraavaa kanta-arviota
- Kanta-arviolaskenta on avattava arvioitavaksi
- DNA –näytteiden keruu on oltava avointa niin, että kerääjä näkee nopealla vasteajalla keräämiensä näytteidensä tulokset
- Näytteiden kerääjän on saatava jonkinlainen korvaus keräämistään näytteistä. Riistanhoitoyhdistyksille maksettava uusi DNA-korvausosio on maksettava kerääjille.
- Mikäli kanta-arviosta ei olla erimielisiä ja mikäli suotuisan suojelun taso on vahinkojenkin näkökulmasta siedettävä, on olemassa edellytykset luottamuksen palautumiselle ja kanta-arvion pohjana olevan tiedonkeruun kattavuuden paranemiselle

40 % jättää suurpetohavainnot ilmoittamatta

Metsästäjäliitto pikakysely 22.8.2020, N=305
HUOM: Kyselyn tulokset vain suuntaa-antavia.

Oletko viimeisen vuoden aikana tehnyt suurpetohavainnon, mutta jättänyt ilmoittamatta sen suurpetoyhdyshenkilölle?

- Se on turhaa eikä johda mihinkään.
- Niitä on niin paljon että saisi joka viikko tehdä ainakin 3-4 ilmoitusta kaikki riistakameran kuvissa olevat olen ilmoittanut. Koskee ilveksiä on sellainen tunne että menee uskottavuus jos ilmoitan kaikki jälki ja näköhavainnot.
- Saisin olla joka päivä tekemässä ilmoitusta.
- Meitä ei uskota koska ei ole tieteellinen havainnointi.
- Vaikka olisinkin havainnut, en ilmoittaisi. Suurpetojen liikkuminen reviireillään ei ole mikään uutinen, josta metsästäjien pitäisi tietää mitään.
- Ilmoitan vain pentuehavainnot, koska muut havainnot eivät vaikuta kun kaatolupia myönnetään.
- Ilveksen jälet ainakin kerran viikossa lumikelin aikaan niin ei kaikkia kehtoo ilmotella varsinkin jos ei ole pentuporukoita
- Niitä nyt ravaa tässä joka viikko.
- Koska ilmoitusmenettely ei ole luotettava. Tiedän ihmisiä, jotka häiriköi ja saattaa haavoittaa suurpetoja, kun heille selviää esim. Jäljen sijainti. Tarkan sijainnin pitäisi saada nähdä vain havainnon lisännyt suurpetoyhdyshenkilö, eikä muut uteliaat. Meidän metsästysseurassa on monta suurpetoyhdyshenkilöä, joille en soisi tarkempia sijainteja. Siksi en halua ilmoittaa kaikista havainnoista ollenkaan, jos se takaa eläimelle rauhallisen matkan.